

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
від 5 квітня 1994 р. N 226
Київ

Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування

{ Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ

N 433 ([433-95-n](#)) від 16.06.95

N 1381 ([1381-2003-n](#)) від 30.08.2003

N 868 ([868-2005-n](#)) від 06.09.2005

N 1061 ([1061-2006-n](#)) від 01.08.2006

N 146 ([146-2008-n](#)) від 05.03.2008

N 723 ([723-2008-n](#)) від 20.08.2008

N 812 ([812-2017-n](#)) від 25.10.2017

*N 921 ([921-2017-n](#)) від 06.12.2017 - застосовується
з 1 вересня 2017 року }*

*{ У назві, тексті постанови та додатках 1 і 2 до неї слова
"які залишилися без піклування батьків" замінено словами
"позбавлених батьківського піклування" у відповідному
відмінку згідно з Постановою КМ N 1381 ([1381-2003-n](#))
від 30.08.2003 }*

З метою поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, Кабінет Міністрів України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям упорядкувати протягом 1994-1996 років у встановленому порядку мережу державних навчально-виховних закладів для дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування, віддаючи перевагу розвитку нових форм виховання таких дітей, зокрема дитячим будинкам сімейного типу. Забезпечити державний захист цих

закладів від перепрофілювання, продажу, приватизації.

{ Абзац другий пункту 1 виключено на підставі Постанови КМ
N 868 ([868-2005-n](#)) від 06.09.2005 }

2. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення разом з Урядом Республіки Крим, обласним, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями:

до 1 вересня 1994 р. переглянути склад працівників будинків дитини, дитячих будинків і шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування. Залучати до роботи в цих закладах осіб, яким притаманні сердечність, доброта, висока відповідальність за доручену справу. Встановити порядок, за яким комплектування кадрами зазначених закладів має провадитися першочергово;

вживати заходів до підвищення якості виховання і навчання учнів у навчально-виховних закладах, духовного, творчого та інтелектуального розвитку їх вихованців в умовах розбудови незалежної держави;

відкривати в зазначених закладах спеціальні класи і групи з поглибленим вивченням предметів художньо-естетичного, гуманітарного, трудового, спортивного та інших профілів за інтересами школярів;

при доборі батьків-вихователів для дитячих будинків сімейного типу враховувати їх ділові, моральні якості, здібності й досвід роботи з дітьми.

3. Міністерству економіки, Міністерству фінансів, Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям передбачати у планах економічного і соціального розвитку та бюджеті капіталовкладення й асигнування на будівництво, реконструкцію і капітальний ремонт навчально-виховних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

4. Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

до 1 липня 1994 р. розробити і затвердити регіональні програми соціального захисту й підтримки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в яких передбачалося б, зокрема, одержання кожною дитиною освіти і спеціальності з наступним працевлаштуванням, забезпечення житлом, отримання в

установленому чинним законодавством порядку пільгових кредитів тощо;

заохочувати виробничі об'єднання та підприємства до спрямування частини прибутку, що залишається в їх розпорядженні, та наявних матеріально-технічних ресурсів на поліпшення матеріально-технічної бази навчально-виховних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

5. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Державному комітетові з матеріальних ресурсів, Державному комітетові з легкої і текстильної промисловості, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечувати в першочерговому порядку навчально-виховні заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, матеріально-технічними ресурсами, обладнанням, транспортними засобами, товарами культурно-побутового та спортивного призначення, господарського вжитку.

6. Міністерству освіти, Міністерству сільського господарства і продовольства, Державному комітетові з матеріальних ресурсів, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям сприяти створенню і розширенню при дитячих будинках і школах-інтернатах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, підсобних господарств і цехів. Забезпечувати першочергове виділення їм згідно з потребою сільськогосподарських угідь, матеріально-технічних ресурсів, добрив, насіння, садивного матеріалу тощо. Надавати зазначеним закладам пільги для функціонування та розвитку їх підсобних господарств і цехів.

7. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення, Міністерству сільського господарства і продовольства, Державному комітетові з матеріальних ресурсів, Державному комітетові по харчовій промисловості, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечувати першочергове постачання навчально-виховним закладам для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, продуктів харчування, в тому числі спеціальних продуктів дитячого харчування, овочів і фруктів відповідно до норм харчування і контингенту дітей.

{ Абзац другий пункту 7 виключено на підставі Постанови КМ N 868 ([868-2005-н](#)) від 06.09.2005 }

8. Міністерству охорони здоров'я, Міністерству освіти, Міністерству у справах молоді і спорту, Уряду Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям разом з регіональними і галузевими профспілковими об'єднаннями та Дитячим фондом щороку організовувати оздоровлення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих санаторіях, оздоровчих і спортивних таборах.

9. Міністерству охорони здоров'я:

забезпечувати медичне обслуговування (у тому числі стоматологами-ортопедами) дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

двічі на рік проводити медичні огляди всіх дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у разі потреби брати їх на диспансерний облік, здійснювати постійний медичний нагляд за ними і своєчасне лікування;

забезпечити пріоритетне постачання навчально-виховним закладам необхідних медикаментів, медичної апаратури та обладнання, засобів корекції фізичного розвитку.

10. З метою прилучення дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, до надбань українського і світового мистецтва, формування і розвитку їх творчих здібностей Міністерству культури, Міністерству освіти разом з Дитячим фондом, Федерацією професійних спілок, творчими спілками, систематично проводити у дитячих будинках, школах-інтернатах, професійних навчально-виховних закладах театральні вистави, концерти, виставки образотворчого та інших видів мистецтва, творчі зустрічі з літераторами та митцями. Систематично організовувати конкурси-огляди молодих талантів з метою відбору найобдарованіших дітей для навчання у спеціальних мистецьких закладах і дитячих школах естетичного виховання.

Рекомендувати творчим спілкам, іншим громадським організаціям та об'єднанням безплатно передавати у користування навчально-виховним закладам для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, художню, нотну та іншу спеціальну літературу, твори мистецтва, музичні записи тощо.

Діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, звільняються від сплати за навчання у державних дитячо-юнацьких спортивних школах, дитячих школах естетичного виховання та гуртках, студіях і секціях при дошкільних, позашкільних і культурно-освітніх закладах незалежно від їх відомчої підпорядкованості.

11. Передбачити для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, що виховуються, або навчаються у

навчально-виховних та навчальних закладах, єдиний квиток, який дає право на безплатне відвідування кінотеатрів, виставок, музеїв, спортивних споруд, безплатний проїзд у громадському міському (приміському) транспорті (крім таксі).

Міністерству освіти за погодженням з Міністерством культури, Міністерством у справах молоді і спорту, Міністерством транспорту, Державним комітетом по житлово-комунальному господарству розробити та затвердити відповідну інструкцію на зразок єдиного квитка.

У разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду реалізація права на безплатний проїзд у громадському міському (приміському) пасажирському транспорті здійснюється шляхом реєстрації електронного квитка в автоматизованій системі обліку оплати проїзду. {Пункт 11 доповнено абзацом згідно з Постановою КМ N812 ([812-2017-п](#)) від 25.10.2017}.

12. Установити, що діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, крім тих, що перебувають під опікою (піклуванням), знаходяться на повному державному утриманні.

Міністерству освіти і Міністерству фінансів разом з іншими заінтересованими міністерствами і відомствами:

у місячний термін упорядкувати та затвердити норми і нормативи утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, і матеріального забезпечення навчально-виховного процесу;

враховуючи особливості утримання дітей у будинках дитини, дитячих будинках, школах-інтернатах для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, передбачити збільшення асигнувань на харчування та придбання м'якого інвентаря для вихованців цих закладів на 10 відсотків порівняно з масовими навчально-виховними закладами.

Уряд Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації у разі необхідності можуть збільшувати грошові й натуральні норми витрат на утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

13. Установити, що:

1) дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, а також учням та студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків і перебували на повному державному утриманні в загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладах, при вступі на навчання до професійно-технічних та вищих навчальних закладів видається безоплатно за рахунок коштів тих закладів, які вони закінчили, комплект нового одягу і взуття на суму не менш як 12 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також грошова

допомога в розмірі не менш як 2,5 неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Учні та студенти зазначеної категорії зараховуються на повне державне утримання в навчальних закладах, до яких вони вступили, і в період навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів забезпечуються безоплатно продуктами харчування, одягом, взуттям і м'яким інвентарем за нормами, встановленими для вихованців шкільного віку шкіл-інтернатів. {Абзац перший підпункту 1 пункту 13 в редакції Постанови КМ N723 ([723-2008-п](#)) від 20.08.2008}.

Особам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, учням та студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури в розмірі трьох соціальних стипендій для осіб зазначеної категорії. Виплата зазначеної допомоги провадиться протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для навчальних закладів у відповідних бюджетах. {Абзац другий підпункту 1 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 921 ([921-2017-п](#)) від 06.12.2017 - застосовується з 1 вересня 2017 року }.

У разі коли такий учень або студент є прийомною дитиною чи дитиною-вихованцем дитячого будинку сімейного типу, він за вибором може бути зарахований на повне державне утримання або йому продовжується виплата соціальної допомоги як дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування;

{Підпункт 1 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N433 ([433-95-п](#)) від 16.06.95, N1381 ([1381-2003-п](#)) від 30.08.2003, N868 ([868-2005-п](#)) від 06.09.2005; в редакції Постанови КМ N1061 ([1061-2006-п](#)) від 01.08.2006}.

2) абітурієнти з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та особи з їх числа приймаються до навчальних закладів поза конкурсом; {Підпункт 2 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N723 ([723-2008-п](#)) від 20.08.2008}.

3) учням, студентам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також учням, студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишились без батьків, щорічно надається матеріальна допомога за рахунок стипендіального фонду, а також коштів, передбачених на утримання зазначених закладів, у розмірі не менш як 8 неоподаткованих мінімумів доходів громадян; {Підпункт 3 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N433 ([433-95-п](#)) від 16.06.95, N1381 ([1381-2003-п](#)) від 30.08.2003, N723 ([723-2008-п](#)) від 20.08.2008}.

4) учням, студентам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також учням, студентам, які в період

навчання у віці від 18 до 23 років залишились без батьків, що навчалися або виховувалися в навчально-виховних та вищих навчальних закладах і перебували на повному державному утриманні, при їх працевлаштуванні видається одяг, взуття, м'який інвентар і обладнання на суму, не менш як 40 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також одноразова грошова допомога в розмірі шести прожиткових мінімумів. За бажанням випускникам навчальних закладів може бути виплачена грошова компенсація у розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття; {Підпункт 4 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N433 ([433-95-п](#)) від 16.06.95, N1381 ([1381-2003-п](#)) від 30.08.2003, N868 ([868-2005-п](#)) від 06.09.2005, N146 ([146-2008-п](#)) від 05.03.2008, N723 ([723-2008-п](#)) від 20.08.2008}.

5) діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, що перебувають під опікою (піклуванням), на період навчання у загальноосвітній школі забезпечуються безплатно шкільною і спортивною формами, обідами, у вищих навчальних закладах і професійних навчально-виховних закладах - обідами і гуртожитком. При працевлаштуванні після закінчення навчального закладу їм виплачується одноразова грошова допомога в розмірі шести прожиткових мінімумів, а також видається одяг і взуття на суму не менш як 16 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. За бажанням випускникам навчальних закладів може бути виплачена грошова компенсація у розмірі, необхідному для придбання одягу і взуття; {Підпункт 5 пункту 13 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ N433 ([433-95-п](#)) від 16.06.95, N1381 ([1381-2003-п](#)) від 30.08.2003, N868 ([868-2005-п](#)) від 06.09.2005, N146 ([146-2008-п](#)) від 05.03.2008}.

6) у період канікул учням професійних навчально-виховних закладів, студентам вищих навчальних закладів з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, виплачуються (за нормами службових відряджень) добові за час перебування у дорозі (туди і назад) та вартість проїзду залізничним, водним, міжміським автомобільним транспортом до закладів чи сімей, де вони виховувалися, за рахунок асигнувань на утримання навчальних закладів;

7) учні професійних навчально-виховних закладів і студенти вищих навчальних закладів - колишні вихованці дитячих будинків і шкіл-інтернатів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, під час своїх канікул можуть перебувати у зазначених закладах з безплатним проживанням і харчуванням;

8) зарахованим на повне державне утримання учням і студентам з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, що не виїжджають до місць організованого відпочинку в дні канікул,

а також під час їх хвороби видається готівка в межах установленої грошової норми на харчування з урахуванням торговельної націнки;

9) діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, у тому числі ті, що перебувають під опікою (піклуванням), після закінчення (припинення) перебування у державному навчально-виховному закладі, навчання у професійному навчально-виховному, вищому навчальному закладі, а також молодь цієї категорії після проходження строкової служби в Збройних Силах України забезпечуються позачергово впорядкованим житлом.

14. Дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, після досягнення ними 18-річного віку незалежно від форми влаштування виплачується одноразова грошова допомога у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Пункт 14 в редакції Постанови КМ N868 ([868-2005-n](#)) від 06.09.2005}.

{Пункт 15 втратив чинність на підставі Постанови КМ N433 ([433-95-n](#)) від 16.06.95}.

16. Міністерству освіти, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству соціального захисту населення разом з Академією педагогічних наук:

сформувати у 1994-1995 роках державний і регіональний банки даних про дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування;

розробити до 1997 року в межах асигнувань, що виділяються на наукові дослідження, наукові методологічні основи, принципи і форми виховання, навчання і соціальної адаптації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах навчально-виховного закладу.

Міністерству освіти, Академії педагогічних наук під час розроблення концепції педагогічної освіти передбачити програмно-методичне забезпечення підготовки спеціалістів для державних і недержавних закладів для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

17. Рекомендувати Державній телерадіомовній компанії, іншим засобам масової інформації постійно привертати увагу громадськості до проблем сирітства через тематичні передачі, інтерв'ю, бесіди по телебаченню, радіо та у пресі.

18. Визначити такими, що втратили чинність:

постанову ЦК Компартії України і Ради Міністрів УРСР від 15 лютого 1985 р. N67 "Про заходи по поліпшенню виховання, навчання і матеріального забезпечення дітей-сиріт і дітей які залишилися

без піклування батьків, у будинках дитини, дитячих будинках та школах-інтернатах";

постанову ЦК Компартії України і Ради Міністрів УРСР від 25 серпня 1987 р. N289 ([289-87-п](#)) "Про організацію виконання в республіці постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР по усуненню серйозних недоліків у роботі з дітьми-сиротами і дітьми, які залишилися без піклування батьків, докорінному поліпшенню їх виховання, навчання і матеріального забезпечення";

розпорядження Ради Міністрів УРСР від 30 січня 1988 р. N51 ([51-88-р](#));

абзац другий підпункту 5 пункту 13 постанови Ради Міністрів УРСР від 5 жовтня 1988 р. N318 "Про створення в республіці дитячих будинків сімейного типу" (ЗП УРСР, 1988 р., N11, ст. 45);

розпорядження Ради Міністрів УРСР від 24 лютого 1989 р. N75 ([75-89-р](#));

постанову Ради Міністрів УРСР від 9 січня 1991 р. N8 ([8-91-п](#)) "Про поліпшення умов життя дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків" (ЗП УРСР, 1991 р., N1, ст. 5).

Виконуючий обов'язки
Прем'єр-міністра України

Ю. ЗВЯГІЛЬСЬКИЙ

Міністр
Кабінету Міністрів України

І. ДОЦЕНКО

Інд.28

(Додаток N1 виключено на підставі Постанови КМ N868 ([868-2005-н](#)) від 06.09.2005)

(Додаток N2 виключено на підставі Постанови КМ N868 ([868-2005-н](#)) від 06.09.2005)

(Додаток N3 виключено на підставі Постанови КМ N868 ([868-2005-н](#)) від 06.09.2005)

(Додаток N4 виключено на підставі Постанови КМ N868 ([868-2005-н](#)) від 06.09.2005)